

Milena Wiola Starczewska

Wydział Filologiczny

Uniwersytet Gdański

Streszczenie pracy doktorskiej „Punkt widzenia na konflikt ukraińsko-rosyjski w nagłówkach prasowych serbskich dzienników” napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Jolanty Maćkiewicz

Przedmiotem niniejszych badań naukowych był punkt widzenia w przekazach medialnych (prasowych). Uwagę skupiono na nagłówkach prasowych wyekscerpowanych z serbskiej prasy codziennej opublikowanej w 2014 roku. Kategoria punktu widzenia dotyczyła konfliktu ukraińsko-rosyjskiego. Badania oscylowały wokół językoznawstwa serbskiego oraz dziennikarstwa prasowego.

Temat podjęty w niniejszej pracy związany jest z postrzeganiem wydarzeń przez dziennikarzy oraz kształtowaniem przez nich medialnego obrazu świata, który z jednej strony odwołuje się do językowego obrazu świata odbiorców, z drugiej – może na niego wpływać. Poprzez subiektywne przekazy prasowe czytelnicy budują osobiste opinie i sądy. Wyekscerpowane nagłówki prasowe od razu podzielono na dwie grupy wedle reprezentowanego punktu widzenia: ukraińskiego lub rosyjskiego zgodnie z przyjętą hipotezą badawczą. Dzienniki stanowiące materiał do rozważań podzielono na poważne i tabloidowe.

Główne pytania problemowe postawione w pracy brzmiały: czy punkt widzenia wpływa na budowanie nagłówków prasowych oraz w jakim stopniu punkt widzenia wpływa na warstwę leksykalną (czasem również pozaleksykalną) nagłówków prasowych. W niniejszej rozprawie założono, że punkt widzenia znacząco oddziałuje na szeroko pojęty wygląd nagłówków prasowych.

Cel badawczy niniejszej rozprawy doktorskiej zakładał przedstawienie rozważań na temat kategorii punktu widzenia w nagłówkach pochodzących z serbskiej prasy codziennej. Obiektem zainteresowania było językowe postrzeganie konfliktu ukraińsko-rosyjskiego. W pracy skupiono się na środkach i mechanizmach perswazyjnych wykorzystywanych dla pokazania sympatii bądź antypatii wobec wydarzeń na Ukrainie, wobec władzy ukraińskiej lub rosyjskiej, wobec prezydentów Ukrainy i Rosji, działań wojsk obydwu państw, aż wreszcie – ludności ukraińskiej oraz mniejszości rosyjskiej zamieszkującej wschodnią Ukrainę oraz Półwysep Krymski.

Wybrane nagłówki prasowe z serbskiej prasy codziennej zanalizowano pod względem wybranych językowych środków i mechanizmów perswazji, takich jak pozytywne i negatywne konotowanie leksyki (słownictwo militarne, słownictwo epatujące retoryką strachu), użycie słownictwa pochodzącego z nieobojętnych rejestrów językowych (wyrazy potoczne, pejoratywne, wyrazy obce). Ponadto, scharakteryzowano stosowane w nagłówkach opisujących konflikt ukraińsko-rosyjski porównania i analogie, kontrasty, pytania aluzyjne i sugestywne, hiperbole, metonimie oraz peryfrazy.

W pracy udzielono odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób dialogowość nagłówków, metafory, cytaty i cytowania, związki frazeologiczne oraz presupozycje i implikatury wpływają na punkt widzenia w nagłówkach prasowych. W ramach perswazyjnych sposobów stosowanych przez dziennikarzy scharakteryzowano wartościowanie, tworzenie pozoru wspólnoty nadawczo-odbiorczej, dialogowość, presupozycje i implikatury, gry tytułu z tekstem i/lub czytelnikiem, intertekstualność, pytania aluzyjne i sugestywne, eufemizmy i hiperbole, operatory perswazyjne oraz przyciąganie formą graficzną: wielkość, rodzaj i kolor czcionki.

W rozprawie ustalano, że nagłówek prasowy może być nośnikiem punktu widzenia autora. Subiektywny punkt widzenia kształtowany jest przez szereg językowych mechanizmów i środków perswazyjnych. Rozprawa skierowana jest do studentów dziennikarstwa i komunikacji społecznej, studentów filologii serbskiej oraz do wszystkich zainteresowanych językoznawstwem.

Słowa kluczowe: media, prasa, prasa serbska, prasa codzienna, nagłówek prasowy, punkt widzenia, Ukraina, Rosja, konflikt ukraińsko-rosyjski, językowy obraz świata, medialny obraz świata, perswazja.

Milena Wiola Starczewska

Wydział Filologiczny

Uniwersytet Gdański

Abstract of the doctoral thesis „Viewpoint on the Ukrainian-Russian conflict in the press headlines of Serbian daily newspapers” supervised by professor Jolanta Maćkiewicz

The subject of this thesis is the point of view presented in the media (press) and is related to the perception of events by journalists and shaping the media image of the world. Through subjective press releases, readers build personal opinions and judgments. The thesis concentrates on the press headlines excerpted from the Serbian daily press published in 2014 which were focused on the Ukrainian-Russian conflict.

The research aim of the dissertation was to investigate does the point of view affect the shape of press headlines and how it influences the lexical (sometimes also beyond lexical) layer of press headlines. In the dissertation was assumed that the point of view significantly influences the broadly understood appearance of press headlines. Excerpted press headlines were divided into two groups according to the represented point of view: Ukrainian or Russian. Daily newspapers constituting the material of this dissertation were divided into opinion-forming press and tabloid press.

The dissertation presents a reflection on the categories of point of view in the headlines published in the Serbian daily press. The object of interest was the linguistic perception of the Ukrainian-Russian conflict. The thesis focuses on persuasive measures and mechanisms used to show sympathy or antipathy towards the events in Ukraine, against Ukrainian or Russian authorities, against the presidents of Ukraine and Russia, military actions of the troops of both countries, and finally - the Ukrainian population and the Russian minority living in the eastern Ukraine and on the Crimean Peninsula.

Excerpted press headlines were analyzed in the terms of selected linguistic attention-grabbing measures and mechanisms of persuasion used by journalists, such as positive and negative connotations of words, military vocabulary and using vocabulary from indifferent linguistic registers (colloquialisms, pejoratives). Furthermore, in the thesis were characterized comparisons and analogies, contrasts, allusive and suggestive questions, hyperbolas, metonyms and periphrasis used in headings describing the Ukrainian-Russian conflict. This

dissertation gives an answer to the question how the dialogicality of the headlines, metaphors, loanwords, quotations and citations, phraseological units, presuppositions and implicatures, evaluation in media discourse, intertextuality, persuasive operators and graphical form (size, type and color of the font) influence the point of view in press headlines.

The dissertation determined that the press headline can be the carrier of the author's point of view. The research oscillated around Serbian linguistics and press journalism. The dissertation is addressed to students of journalism and social communication, students of Serbian philology and to all those who are interested in linguistics.

Keywords: media, press, Serbian press, daily press, press headline, point of view, Ukraine, Russia, the Ukrainian-Russian conflict, linguistic image of the world, media image of the world, persuasion.